

Základní pojmy ke Kritériím podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání

Oblast hodnocení

Pro potřeby České školní inspekce je oblast hodnocení chápána jako prvek struktury hodnocení školy/školského zařízení. Oblasti hodnocení vycházejí ze zásad a cílů vzdělávání v souladu se školským zákonem. Zaměření jednotlivých oblastí umožňuje identifikovat dobré výsledky vzdělávání a potřeby zlepšení úrovně vzdělávání. Oblasti jsou stanoveny s ohledem na cíle, které stanovuje škola/školskému zařízení zejména školská legislativa a národní strategické dokumenty pro oblast vzdělávání, s přihlédnutím k dalším cílům uvedeným zejména v rámcových vzdělávacích programech a odpovídajících právních předpisech. Tato kategorizace kritérií umožňuje také agregování inspekčních zjištění na úrovni regionů, na úrovni národní, podle stupňů vzdělávání nebo vzhledem k vybraným skupinám žáků. To je zároveň nástrojem pro zvýšení efektivnosti inspekčních postupů.

Kritérium

Kritéria pro celkové hodnocení školy mají podat výpověď o tom, zda škola naplňuje své poslání a dosahuje cílů vzdělávání v souladu s požadavky školské legislativy. Inspekce zde poskytuje v inspekční zprávě informace napomáhající ke zlepšování kvality a efektivity školy a účinnosti podpory rozvoje osobnosti dětí, žáků a studentů školou/školským zařízením. Zohledňují se specifické rysy, např. socioekonomické a územní. Kritérium vymezuje kvalitu ve zvolené oblasti činnosti školy, charakterizuje žádoucí stav. Pro inspekční hodnocení jsou kritéria pojata jako legislativní zkratky a žádoucí stav je popsán znaky úspěšného naplnění kritéria v souladu s normou. Výčet znaků umožňuje identifikovat rizikové a úspěšné školy. Jejich uspořádání v logickém rámci monitoruje stav podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Nově se orientuje inspekce především na školní a skupinové výsledky škol.

Gramotnost

Schopnost číst, psát a zvládat základní početní úkony. Při absenci těchto schopností hovoříme o analfabetismu nebo negramotnosti. O pologramotnosti hovoříme v případě, že člověk umí číst, ale neumí psát. Konzumní životní přístup vede u lidí s nižším vzděláním k pasivnímu vztahu ke čtení a psaní. Zapomínáním dochází k tzv. druhé negramotnosti. V přeneseném smyslu (ve smyslu něco umět, znát) se používá i pojem funkční gramotnost, jazyková gramotnost (schopnost číst a psát v cizím jazyce), informační gramotnost apod.

Funkční gramotnost

(angl.: functional literacy) 1. Znalosti, dovednosti a postoje, které jsou potřebné k plnému zapojení a účasti člověka v hospodářském, společenském a kulturním životě společnosti, ve které žije. Označení určitého způsobu chování, jmenovitě schopnost rozumět tištěným informacím a využívat je v každodenních činnostech, v osobním životě, v zaměstnání a v komunitě k tomu, aby jednotlivec dosáhl svých cílů, rozvinul svoje znalosti a potenciál. V mezinárodním výzkumu funkční gramotnosti dospělých (Literacy, Economy and Society, 1955) je gramotnost členěna do tří složek: literární, dokumentové a numerické. Opakem je funkční negramotnost (angl.: functional illiteracy). 2. V užším pojetí: schopnosti, znalosti a dovednosti potřebné k úspěšnému vykonávání pracovní činnosti (funkce). Zaměření inspekčního hodnocení na zjišťování podpory funkčních gramotností je prostředkem k hodnocení správného zaměření školy na klíčové kompetence požadované v RVP na jednotlivých stupních vzdělávání.